

Megváltoznak a szántóföldi vetésváltás szabályai

A Közös Agrárpolitika 2023-ban induló új időszakának hazai végrehajtási kereteit és feltételeit rögzítő magyar KAP Stratégiai Terv jóváhagyása érdekében az Európai Bizottsággal folytatott egyeztetések egyik sarkalatos pontja a **szántóföldi vetésváltás szabályrendszerének** kérdése. A 2021-ben elfogadott új uniós jogszabályok alapján, rendkívül hosszadalmas brüsszeli tárgyalások és érdeklőköztetések eredményeként Magyarország kidolgozta a **rugalmas szántóföldi vetésváltás szabályrendszerét**, amit az Európai Bizottság informálisan már elfogadott. Ez a konstrukció lényegesen különbözik attól a vetésváltási- és terménydiverzifikációs modelltől, amit 2021. december 30-án benyújtottunk az Európai Bizottsághoz KAP Stratégiai Tervünk első változatának részeként.

Most előzetesen ismertetjük az új modellt a magyar gazdatársadalommal annak érdekében, hogy a Stratégiai Terv hivatalos elfogadása előtt megkezdhesse a felkészülést. A vetésváltási előírások ugyanis szükségszerűen több év távlatában vizsgálándók, a 2023. évi egységes kérelemben majd bejelentésre kerülő növények egy része már 2022-ben a földre kerül, amit pedig 2023 tavaszán vetnek el a gazdálkodók, annak előveteményeként a 2022-ben termesztett növénykultúrát kell figyelembe venni. **Összegezve tehát a 2022 őszi vetések megtervezésekor már figyelembe kell venni a 2023-tól érvényes vetésváltási szabályokat.**

Az Európai Bizottság eredendően az évenkénti, szigorú vetésváltás bevezetését várta volna el a tagállamoktól és Magyarországtól is, ezt sikerült a **tárgyalások során enyhíteni**, hiszen ez nem mindenütt életszerű, a gazdálkodói gyakorlatba sok esetben nem beilleszthető. A jelenlegi kölcsönös megfeleltetésben is szereplő, vetésváltásra vonatkozó előírás némileg átalakul, amelyet 2023-tól minden **10 hektárnál nagyobb szántóterületet művelő gazdálkodónak** alkalmaznia kell.

A tárgyalások eredményeképpen 2023-tól a jelenleg érvényes, az 50/2008. (IV. 24.) FVM rendelet által előírt vetésváltási szabályok az alábbiak szerint változnak. Főszabályként a gazdálkodóknak a vetésváltást minden évben az összes szántóföldi táblájukon el kell végezniük. Ugyanakkor élhetnek azzal a **rugalmassággal**, miszerint **egy naptári évben** elegendő az adott gazdaság szántóföldi területének **legalább 1/3-ad részén** (33,33%-án) az előző évhez képest más növénykultúrát termesztetni. A minden egyes táblát magában foglaló **vetésváltás** így legfeljebb **3 év alatt** meg kell, hogy történjen. Vagyis a harmadik év végére minden egyes szántóföldi táblán legalább egyszer más növénykultúrát kell termesztetni. Az induló évben, 2023-ban értelemszerűen a 2022. év lesz a viszonyítási alap, ami aztán folyamatosan követi a naptári éveket. Lényeges, hogy az előírást nem hároméves, elszigetelt ciklusokban kell elképzelni; **bármely egymást követő három évben** teljesülnie kell annak a követelménynek, miszerint legalább egyszer másféle növénykultúrát termesztettek az adott területen, mint a másik két évben.

Növény- és talajvédelmi szempontból kritikus jelentőségű, hogy **bizonyos növények** semmiképpen **nem kerülhetnek** ugyanarra a területre **két egymást követő évben**. Tehát ha a mezőgazdasági termelő él is a fent részletezett rugalmassággal, a következő növényeket nem lehet ugyanazon a területen két vagy több egymást követő évben termesztetni: burgonya, napraforgó, repce, szója, cukorrépa, olajtök és dinnye. E növényfajok – biológiájuk és tipikus

károsítók miatt – jelenleg is ugyanezen korlátozás alá esnek, tehát nem jelent újdonságot megkülönböztetett kezelésük.

Rendkívül fontos eredménye a tárgyalásainknak, hogy a hibridkukorica vetőmag előállítás céljából termesztett kukorica 4 egymást követő évben termeszthető ugyanazon a területen. Ily módon lehetőség nyílik – kellően körültekintő növényvédelmi és tápanyaggazdálkodási gyakorlat mellett – optimálisan hasznosítani a legjobb termőképességű területeket, betartani az izolációs távolságokat, továbbá kihasználni az e célból létesített öntözési infrastruktúrát.

A növénytermesztés mindennapi valóságában komoly szerepe van annak, hogy **a vetésváltásba a másodvetés is beilleszthető.** Ez azt jelenti, hogy ha két (akár ugyanazon fajú) főnövény között megfelelően termesztett másodvetés foglal helyet, akkor az is vetésváltásnak minősül. A másodvetést az egységes kérelemben be kell jelenteni, az adott kérelmezési év főnövénye után kell elvetni, s a következő igénylési év főnövényének vetése előtt kell betakarítani, beforgatni vagy megsemmisíteni. Különböznie kell a két főnövénytől, ami között vetik, továbbá úgy kell megművelni, hogy a szükséges talaj-előkészítési munkálatokat az előző főnövény betakarítása után és a következő főnövény vetése előtt el lehessen végezni.

Vannak továbbá olyan kivételek, amelyek esetében **a vetésváltási szabályokat egyáltalán nem kell alkalmazni.** A mentesülő üzem- és területtípusok a következők:

- **a 10 hektárnál kisebb** szántóterületet művelő gazdálkodók, vagy
- amennyiben a gazdálkodó a művelt szántóterületének több mint **75 százalékát gyep** vagy egyéb **egynyári takarmánynövény** termesztésére, **parlagon** hagyott földterületként, **hüvelyes** növények termesztésére vagy e célok közül többre is használja, vagy
- amennyiben a gazdálkodó támogatható mezőgazdasági területének több mint **75 százaléka állandó gyepterület** és azt gyep vagy egyéb egynyári takarmánynövény termesztésére vagy az év, illetve a növénytermesztési ciklus jelentős részében **vízzel elárasztott** növények termesztésére vagy ezek kombinációjára használják;
- **évelő szántóföldi** kultúrák;
- **parlagon** hagyott terület.

Lényeges változás, hogy a zöldítés keretében jelenleg **kötelező terménydiverzifikáció** követelményeit a gazdálkodóknak **2023-tól nem kell betartaniuk.** Terménydiverzifikációs előírás alkalmazására az **Agro-ökológiai Program (AÖP)** keretében lesz a továbbiakban lehetőség.